מי השלוח — מגלת קהלת

(א) מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. הִנֵּה בְּקֹהֶלֶת נִמְצָא כָּל מִינֵי תַּקּוּפוֹת, וְגַם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר "מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ" גַּם כֵּן הוּא תַּקּוּפוֹת מְאֹד, כְּמָשָׁל לְאֶחָד שֶׁעָשָׂה עֲטָרָה לַמֶּלֶךְ וְקָבַע בָּהּ אֲבָנִים טוֹבוֹת וְהִנֵּה בְּעֵת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהַרְאוֹת לוֹ אִם קָבַע אוֹתָם בְּסֵדֶר יָפֶה, פָּחַד מְאֹד אוּלַי לֹא יַסְכִּים הַמֶּלֶךְ עַל סִדּוּרָם, וּכְשֶׁהִתְחִיל לִפְחוֹד עָלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ גַּם עַל עֶצֶם הָאֲבָנִים טוֹבוֹת אוּלַי אֵינָם אֲבָנִים טוֹבוֹת וְצָרִיךְ שֶׁהַמֶּלֶךְ יַסְכִּים עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם אֲבָנִים טוֹבוֹת וְאָז לֹא פָּחַד כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁגַּם עַל עֶצֶם הַדָּבָר צָרִיךְ לְהֶסְכֵּם מֵהַמֶּלֶךְ אָז גַּם עַל הַסֵּדֶר יַסְכִּים. וְזֶה "מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם", וְרַק שֶׁהַשי"ת חוֹתֵם עַל כְּלָל עֲמָלוֹ שֶׁכְּוִן לְדַעְתּוֹ וּבְטַח גַּם בִּפְרָט יַסְכִּים הַשי"ת עַל הַסֵּדֶר.

(ג) מַה יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל. הִנֵּה תְּחִילָּה נֶחְשְׁבוּ כָּל הַכ"ח עִתִּים שֶׁרוֹמְזִים שֶׁלֹּא יִסְמוֹךְ הָאָדָם עַל כְּלָלֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה לְבַד רַק יַבִּיט לְהַשי"ת בְּכָל פְּרָט מַעֲשֶׂה וּלְפִי הָעֵת מַה שֶּׁהַשי"ת חָפֵץ, וְזֹאת אֵין בִּיכוֹלֶת הָאָדָם לְכַוֵּן בִּלְתִּי עֵזֶר הַשי"ת, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הוּא אִם כֵּן מַה יִּתְרוֹן לָעוֹשֶׂה, כֵּיוָן שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹבֵד לְהַשי"ת הַכֹּל הוּא מֵרְצוֹן הַשי"ת שֶׁהִשְׁפִּיעַ לוֹ, וְלֹא נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ אִם כֵּן מַה יִּתְרוֹן לָעוֹשֶׂה, עַל זֶה אָמַר "בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל" שֶׁזֶּה יִתְרוֹנוֹ מַה שֶּׁמְּיַגֵּעַ עַצְמוֹ שֶׁרוֹצֶה מִצִּדּוֹ לְקַיֵּים רְצוֹן הַשי"ת זֶה נִשְׁאָר לוֹ לְעוֹלְמֵי עַד, וְעַל יְדֵי זֶה יַסְכִּים הַשי"ת עַל כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁיִּקְרְאוּ עַל שֵׁם הָאָדָם הָעוֹשֶׂה. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י"ב,י"ב) "וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ". הַיְינוּ כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַבִּיט לִרְצוֹן הַשי"ת בְּכָל פְּרָט וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר עוֹד לְמַעְלָה מִכָּל כְּלָלֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה, אִם כֵּן אֵין לְפָרֵשׁ הַכֹּל רַק צָרִיךְ לְהִזָּהֵר וּלְהָבִין לַעֲשׂוֹת וּלְכַוֵּן רְצוֹן הַשי"ת בְּכָל עֵת וַה' יִגְמוֹר בַּעֲדוֹ.

(ד) רָאִיתִי אֶת כָּל הַחַיִּים הַמְּהַלְּכִים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי. הִנֵּה אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁפִּרְסֵם וְגִילָה אוֹר הַשי"ת בָּעוֹלָם וְלָכֵן בָּרָא אוֹתוֹ הַשי"ת בְּגוֹדֶל כֹּחַ אַף בְּעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, כִּי כָּל עִנְיָנָיו הָיָה בְּהִתְגַּבְּרוּת מְאֹד כְּמוֹ שֶׁאִיתָא (מסכת סופרים פכ"א ה"ט) וְהוּא בֵּירֵר כָּל תְּשׁוּקוֹתָיו שֶׁבְּכָל דָּבָר נִמְצָא כְּבוֹד שָׁמַיִם. וְהִנֵּה בֵּירוּרֵי הָאָדָם הוּא כְּשֶׁשִּׂכְלוֹ מוֹשֵׁל עַל תְּשׁוּקָתוֹ, אֲבָל בָּרֵגַע הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּיעַר מִשְּׁנָתוֹ בְּעוֹד שֶׁאֵין שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ מוֹשְׁלִים אָז מִתְאַוֶּה לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּטִבְעוֹ חוֹשֵׁק לָהֶם, וְכֵן בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּעֵת שֶׁנִּיעַר מִשְּׁנָתוֹ בָּאוּ לְפָנָיו כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁהָיוּ בּוֹ אָכֵן כְּשֶׁהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם הֶסִירָם מִמֶּנּוּ, אָכֵן אַחַר כֵּן הֶעֱמִיק יוֹתֵר כֵּיוָן שֶׁהֵם מֵהַשי"ת בֶּטַח נִמְצָא בָּהֶם אוֹר הַשי"ת, וְאָז קִבְּלָם עַל יְדֵי הַכָּרַת הַנּוֹתֵן בִּקְדֻשָּׁה נִפְלָאָה וְהֵאִיר בָּהֶם כְּבוֹד שָׁמַיִם בְּהִתְגַּלּוּת, וְזֶה נִקְרָא "עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי" הַיְינוּ הַחֹשֶׁק הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר נוֹלַד לָאָדָם אַחֲרֵי שֶׁהֵסִיר מֵעָלָיו כָּל הַחָכְמוֹת וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁבָּאוּ לוֹ בִּקְדֻשָּׁה אָז הֵם טוֹבִים. וְזֶה "רָאִיתִי אֶת כָּל הַחַיִּים הַמְּהַלְּכִים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ", שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַחָכְמוֹת לָעוֹלָם הַזֶּה הֵם טוֹבִים יַעַן שֶׁהֵמָּה מֵהַשי"ת נִמְצָא בָּהֶם כְּבוֹד שָׁמַיִם, אַךְ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי הַיְינוּ בְּהוֹלָדַת מַחְשָׁבָה אֲשֶׁר יַעֲמוֹד תַּחְתָּיו שֶׁזֶּה עַצְמוֹ אֲשֶׁר הָיוּ מְקוֹדָם רַק שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה.

(ה) בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם רְאוּת עֵינָיו, מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל. וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת [פרשה ה',י"ח] דָּרַשׁ זֶה עַל אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּין לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וּבֶאֱמֶת אִם הַמַּמְעִיט הִשְׁלִים רְצוֹן הַשי"ת כְּמוֹ הַמַּרְבֶּה לָמָּה נִקְרָא זֶה מַרְבֶּה וְזֶה מַמְעִיט וְעַיֵּין בְּטוּר אוֹרַח חַיִּים (סימן א' ובט"ז ומג"א שם), אָכֵן בֶּאֱמֶת בְּקִיבּוּל שָׂכָר מִי שֶׁלּוֹמֵד יוֹתֵר בִּזְמַן קָצָר וַדַּאי מְקַבֵּל שָׂכָר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּיוֹתֵר שֶׁהֲרֵי לָמַד יוֹתֵר, אָכֵן בְּמַה שֶׁדִּבְרֵי תּוֹרָה מְיַשְּׁרִים לִבּוֹ שֶׁל אָדָם זֶה תָּלוּי רַק בִּיגִיעָה וַעֲבוֹדָה דֶּרֶךְ זְמַן וּבָזֶה שָׁוִין הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט שֶׁזֶּה הוּא רַק כְּפִי הַיְגִיעָה כֵּן נִקְבָּע בִּלִבּוֹ קְדֻשָּׁה קְבוּעָה.

(ז) טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב. שֵׁם רוֹמֵז עַל רָצוֹן כַּמְבוֹאָר בְּחֵלֶק רִאשׁוֹן בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שמואל ב' ח',י"ג) "וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם" הַיְינוּ שְׁקִידָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת בַּעֲבוֹדַת הַשי"ת כִּדְאִיתָא בַּזה"ק (וירא קט"ז:). וְשֶׁמֶן טוֹב מוֹרֶה לִבְהִירוּת וְחָכְמַת הַתּוֹרָה, וְזֶה שֶׁאָמַר "טוֹב שֵׁם" שֶׁהָרָצוֹן וְהַשְׁקִידָה יוֹתֵר טוֹב מֵהַיְדִיעָה וְהַחָכְמָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הָאָדָם אֲשֶׁר דַּי לוֹ כִּכַּר לֶחֶם לִשְׂבּוֹעַ מֵרַעֲבוֹנוֹ לֹא יְקַנֵּא אֶת הַצָּרִיךְ הַרְבֵּה כִּכָּרִים לִשְׂבּוֹעַ, כֵּן הָאָדָם אֲשֶׁר לוֹמֵד פֶּרֶק אֶחָד כָּל הַיּוֹם לֹא יְקַנֵּא אֶת מִי שֶׁדַּעְתּוֹ רְחָבָה שֶׁלּוֹמֵד כַּמָּה פְּרָקִים, כִּי עִיקָּר הוּא הַשְׁקִידָה וְהָרָצוֹן זֶה הוּא חָבִיב לִפְנֵי הַשי"ת, וּמַה שֶׁיִּהְיֶה הַאֲרָכַת הַזְּמַן בִּפְנֵי תְּפִיסַת הָאָדָם לְהָבִין, זֶה אֵינוֹ מַעֲלָה וּמוֹרִיד כְּלָל וְזֶה "טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב".

גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ אַל תִּתֵּן לִבְּךָ אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָּ. לְהָבִין מַה שֶּׁנִּקְרָא הַמְקַלֵּל עֶבֶד כִּי מֵחֲמַת שֶׁמְּקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ לָכֵן הוּא לוֹ עֶבֶד, כְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (קידושין ע':) כָּל הַפּוֹסֵל בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל שֶׁבְּזֶה הַמִּדָּה עַצְמָהּ הוּא עֶבֶד לַחֲבֵרוֹ.

(י) רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ. הַיְינוּ שֶׁהַשי"ת הִצִּיב גְּבוּלִים לְכָל נֶפֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלִפְעָמִים יִתְרָאֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵיפֶךְ מֵעוֹלָם הַבָּא כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (בבא בתרא י':) עוֹלָם הָפוּךְ רָאִיתִי. וְזֶה "רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים" שֶׁיֵּשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּכֹחוֹת קְטַנִּים אָכֵן הִצִּיב הַשי"ת גְּבוּלִים לָהֶם בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת, לָכֵן נִתְרָאִים בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּגְדוֹלִים, וְכֵן "שָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ" שֶׁיֵּשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קְדֻשָּׁה יְקָרָה אַךְ יִצְרָם גָּדוֹל מְאֹד לָכֵן אֵין לָהֶם תִּפְאֶרֶת כָּל כָּךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְרַק בָּעוֹלָם הַבָּא יִתְרָאֶה יְקָרוּתָם, וְעַיֵּין תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר (תיקון ס' צ"ג:, ותיקון שבעין קל"ד.).